

T.C.
BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

7/2501

Sayı : B 14 0 BHİ.0.00.00.02-639-100
Konu : Yazılı Soru Önergesi

13.2.2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 16/01/2012 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.00- 42116 sayılı yazı.

Burdur Milletvekili Sayın Ramazan Kerim ÖZKAN'ın, "Şeker pancarı üretimindeki kota uygulamasına" ilişkin olarak tarafımdan cevaplandırılmasını istediği (7/2501) esas nolu yazılı soru önergesi ile ilgili cevap ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Nihat ERGÜN
Bakan

Ek- Soru Önergesi Cevabı (2 sayfa)

BURDUR MİLLETVEKİLİ SAYIN RAMAZAN KERİM ÖZKAN'IN YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR

SORU- Ülkemizde şekerpancarı tarımın önemli bir parçası olup, Türkiye'de 64 ilde yaklaşık 700 bin çiftçi ailesi tarafından şeker pancarı tarımı yapılmaktadır. Şekerpancarı, tarım ve endüstride ekiminden başlayan, çapasına, sökümüne, fabrikaya taşınmasına, kantarına, şeker üretiminin her evresine, ve şeker üretiminden sonra da melasının, kuyruğunun, posasının değerlendirilmesine kadar varan, büyük bir sektördür. Ayrıca taşımacılık sektörünün ele ana arterlerinden birisini oluşturmaktadır. Ve bu sektörden sağlanan istihdam aileleriyle birlikte 11-12 milyon kişi arasında değişiklik göstermektedir.

Şekerpancarı üretimi dünyada birçok ülke tarafından gerçek anlamda desteklenmektedir. Ancak ülkemizde şekerpancarı üretimi kotalarla sınırlandırılmakta, kotalar yıllar itibarıyla azaltılırken, şekerpancarı alım fiyatları ise maliyetlerin karşılanmasına bile imkan vermeyecek düzeyde belirlenmektedir. Şekerpancarı üreticileri ürünlerinden elde ettikleri hasılat ile yaşamlarını sürdürmekte güçlük çekmekte, bankalardan, kooperatiflerden kredi almak suretiyle borçlanmaktadır. Devletten gerekli desteği göremeyen üreticilerin büyük bir kısmı icralık duruma gelmişlerdir.

Oysa pancar tarımı çiftçiyi köyde tutan en önemli araçlardan biridir. Pancar sektörüne gereken desteğin verilmemesi, kotalar, ürünün değerini bulamaması, NBS (Nişasta Bazlı Şeker) kotalarının artırılması, pancar tarımının yok olmasına ve pancardan geçimini sağlayan 3 milyona yakın köylünün göç etmesine yol açacaktır.

Şekerpancarı üretiminde ürün miktarını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bunlar; iklim ve hava faktörleri, ışık ve sıcaklık, su, toprak, tarla hazırlığı, gübreleme, çeşit seçimi, ekim tekniği, hastalıklarla mücadele, sulama, hasat tekniği, silolama ve fabrikaya teslimidir. Dolayısıyla üreticinin ekmiş olduğu şeker pancarından alacağı rekolteyi bu kadar çok etmen etkilemektedir. Bu nedenle pancar üreticisi ekmiş olduğu şekerpancarından ne kadar mahsul elde edebileceğini bilmeyi bırakın tahmin bile edemez.

Ancak şekerpancarı üreticilerimiz elde olmayan ve kimsenin bilemeyeceği nedenlerden dolayı üretmiş olduğu kota fazlası olan şeker pancarından da, kota eksikliği olan şeker pancarından da cezai işleme maruz kalmaktadır. Böyle bir uygulama ne bilime, ne mantığa ne de sosyal adalete uymamakta olup tamamen çağ dışı bir uygulamadır.

Zaten uygulanan kotalarla, maliyetlerin yüksekliği ve mahsul fiyatlarının düşüklüğü nedeniyle yüzü gülmeyen beli bükük gezen ve makul sebeplerden dolayı borcunu ödeyemediği için mahkeme kapılarında sürünen şeker pancarı üreticisinin bir de bu mağduriyetlerini gidermek açısından uygulanmakta olan kota cezasının ivedilikle kaldırılmasını düşünüyor musunuz?"

CEVAP- Şekerpancarı tarımı ve şeker üretimi, ülke ekonomimiz açısından her zaman büyük önem taşımıştır. Ancak bu sektörde özellikle 1990'lı yıllarda üretim miktarlarında meydana gelen istikrarsızlıklar sektörü kimi zaman ithalat riski kimi zaman da stok sorunu ile karşı karşıya bırakmıştır. İstikrarlı üretim ancak üretiminin kontrol altında tutulabilmesi ile mümkün olabilmektedir. Bu nedenle, pancarda uygulanan fiyat ve destek politikalarının üretimin istikrarı için yetersiz kalması, fiyat dışında bazı mekanizmaların da uygulamaya konulmasını gerekli kılmıştır.

Bu bağlamda; Türkiye’de şeker rejimi 19.04.2001 tarihinde yürürlüğe giren 4634 sayılı Şeker Kanunu ile yönetilmektedir. Bu Kanunun öncelikli amacı, yurt içi talebin yurt içi üretimle karşılanmasıdır. Burada sektörle ilgili mevzuatın uygulanmasının sağlanması ve sektörün düzenlenmesi yetkisi, “bağımsız idari otorite” niteliğindeki kamu tüzel kişiliğine sahip Şeker Kurumu’na verilmiş ve ilaveten de şeker üretiminde kota sistemi getirilmiştir. Bilindiği gibi, Şeker Kurulu’nun kota belirleme sistemi şu şekilde işlemektedir: Öncelikle ülkenin şeker ihtiyacına göre ülke toplam kotası belirlenir. Daha sonra ise, belirlenen bu kotanın şirketler bazında dağılımı; şirketlerin son üç yıl içerisinde gerçekleşen ülke toplam şeker üretimindeki payları esas alınarak hesaplanır. Şeker Kurulu kararları tamamen teknik ve objektif hesaplamalara dayalı olarak yapılmaktadır.

Bu arada ülkemizde, 2001 tarihli Şeker Kanunu öncesinde, mısırdan üretilen nişasta bazlı şekerlerin (NBŞ) üretim kapasitesinin milyon tona yakın seviyelere ulaşmasıyla birlikte, bunların üretim ve satışı da süratle artmıştır. Bu gelişme üzerine NBŞ türleri 4634 sayılı Şeker Kanunu çerçevesinde kota kapsamına alınarak sınırlandırılmıştır. Bunun temel nedenleri; (i) şeker üretiminde piyasa dengelerini bozucu söz konusu gelişmeye ve dünyadaki değişimlere adapte olunabilmesi ve (ii) aynı hedef piyasaya mal üreten pancar şekeri ve NBŞ sektörlerinin, yurt içi talebe göre belirlenecek miktarlardaki şekeri, *birbirlerine zarar vermeksizin*, yurt içinde kotalar vasıtasıyla üretebilmesinin sağlanmasıdır. Bilindiği gibi, NBŞ için belirlenecek toplam A kotası, ülke toplam A kotasının temel olarak % 10’unu geçmemektedir.

Bu arada ilgili mevzuat hükümleri gereği, üreticilerin üretmeyi taahhüt ettikleri kota miktarı üzerinde teslim edecekleri pancar C pancarı olarak kabul edildiği ve bundan üretilecek şekerin yurt içinde pazarlanması yasak olduğundan, söz konusu ürün dünya borsa fiyatlarından ihraç edilmektedir. İhraç fiyatından ihracat ile ilgili masraflar ve fabrikanın işletme giderleri düşüldükten sonra kalan gelir, üreticiye C pancarı fiyatı olarak ödenmektedir. Bu nedenle C pancarının A kotası fiyatından alınması mümkün olamamaktadır.

Öte yandan Şeker Kurumu tarafından Türkşeker’e tahsis edilen *şeker kotasını karşılayacak kadar pancar üretiminin garanti altına alınması için Şeker Pancarı Üretim Sözleşmesi’ne* konulan “noksan pancar üretimi” ile ilgili madde doğrultusunda; *pancar üreticilerinin kotalarından %10 oranına kadar eksik üretim yapmaları halinde*, herhangi bir cezai müeyyide uygulanmamaktadır.

Bu çerçevede ancak taahhüt edilen pancar miktarının (kotasının) % 90’ının altında pancar teslim eden üretici noksan pancar teslim etmiş sayılmaktadır. Ancak, mücbir sebeplerden dolayı (*don, sel, kuraklık v.b.*) üretim noksanlığı meydana gelmiş ve üretici, sözleşmede öngörülen süresi içerisinde bu durumu yazılı olarak bağlı bulunduğu Ziraat Bölge Şefliğine bildirmiş ise bu durum komisyon tarafından yerinde değerlendirilmekte ve hasar var ise bir raporla belgelendirilmektedir. *Hasar tespiti belgelendirilen üreticilere ise herhangi bir cezai müeyyide yoktur.* Bu durum pancarın vejetasyon süresince meydana gelebilecek üretim düşüklükleri için geçerli olmakta ve bu üreticilere eksik üretimden dolayı ceza uygulaması söz konusu olmamaktadır.

Son olarak, Türkiye’de şeker piyasasının regülasyonunda üzerinde hassasiyetle durduğumuz hususlar; ülkemiz şeker ihtiyacının yerli üretim ile karşılanması, pancar üreticilerimizin uzun vadede düzenli gelir temin etmeleri ve Türkşeker fabrikalarının en ekonomik şekilde çalıştırılmasını sağlayabilecek düzeyde hammadde teminidir. Burada amacımız, şekerpancarı üretiminin mümkün olan en iyi şekilde desteklenmesi ile üreticimizin gelir ve refah seviyesinin yükseltilmesinden ibarettir.